

- Режим доступу: <http://www.reapnetwork.ru/files/news/29/presentation%20by%20Mr%20Love%20rus.ppt>
7. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Великою Британією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.mfa.gov.ua/ua/ukraine-uk/culture>
 8. Лав К., Гапотченко Е. Актуальные вопросы качества образования: Вклад программы REAP в приближение бизнес-образования в Украине к европейским стандартам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reapnetwork.ru/files/news/29/presentation%20by%20Mr%20Love%20rus.ppt>
 9. Савін С. Становлення українсько-британських політичних відносин (1991 – 2000) / С. Савін // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2005. – Вип. 14. – С.101 – 115.
 10. Сміт Р. Дипломатичним відносинам між Україною та Великою Британією десять років // Британські Обрії. – № 1. – 2002. – С. 8 – 9.
 11. Храбан І. Україна та Великобританія: інтереси збігаються / І. Храбан // Трибуна. -2003. – №11 - 12. – С. 33-35.
 12. ПА УМЗСО МОН України. – Співпраця Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України: Довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/actually/1472-monmolodsportu-ta-britanska-rada-v-ukrayini-pidpisali-memorandum-pro-spivrobitnistvo>
 13. Участие стран СНГ в программе REAP [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.reapnetwork.ru/ru/stat/#5_10

Вовна К.

Науковий керівник - доц. Лахманюк Т. В.

ЯСІР АРАФАТ: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

Його невисока повна фігура, напіввійськовий френч, триденна щетина й картата «куфія» (національна хустка) на лисій голові, що повторює контури Палестини, були відомі у всьому світі. А сам він викликав у людей далеко не однозначні почуття.

Для одних він – «миротворець», для інших – «терорист». Навіть серед палестинців про нього немає єдиної думки: хтось вважає його «вождем», хтось «зрадником».

Більш того, голові Виконкому Організації визволення Палестини, керівнику однієї зі складових ОВП – організації ФАТХ, головнокомандуючому палестинськими збройними силами, главі Палестинської національної адміністрації, президентові Держави Палестина Ясіру Арафату не один раз пророкували політичний крах. Але щораз він виходив із, здавалося б, самих безвихідних ситуацій. Так ще й збільшував свій авторитет.

Як вдалося йому три із лишком десятиліття залишатися палестинцем №1? Для багатьох (а може бути, для всіх) – це дотепер нерозгадана загадка ...

Його повне і відоме тільки фахівцям ім'я – Мухаммед Абдель Рауф Арафат аль-Кудва аль-Хусейні. У молодості він змінив його на інше – Ясір Арафат. Зроблено це було з певною метою: він не хотів, щоб його якось пов'язували з командуючим палестинськими силами Абдель Кадером аль-Хусейні, на якого поклали відповідальність за поразку арабів у першій війні проти ізраїльтян. Справа в тому, що Ясір Арафат після закінчення ліцею працював особистим секретарем Абделя аль-Хусейні.

Біографія лідера ОВП так само суперечлива й спірна, як і його політичні погляди. До кінця невідомі навіть точна дата й місце його народження.

Якщо вірити офіційним документам, то Ясір Арафат народився 24 серпня 1929 р. в Каїрі у багатій мусульманській родині. Сам палестинський лідер не раз заявляв, що з'явився на світ 4 серпня того ж року в Єрусалимі.

Сподвижники пояснюють таку невідповідність по-різному. Одні говорять, що Ясір Арафат, називаючи місцем народження Єрусалим, наче хотів тісніше «зріднитися» із цим містом, яке він і його одноплемінники мріяли зробити столицею незалежної палестинської держави. Інші висловлювали більше прозаїчну причину: народженого в Єрусалимі хлопчика батько з матір'ю зареєстрували у Каїрі, що відкривало можливість вчитися та працювати в Єгипті.

Багато фактів вказують на те, що Ясір Арафат народився все-таки не в Єрусалимі, а у Каїрі. Його батько Рауф Арафат, землевласник із Гази, і мати - Захва Абу Сауд, належали до знатного єрусалимського клану, чий коріння сягали до родини пророка Мухаммеда, у 1927 р. переселилися в Єгипет. Коли Я. Арафату (шостій по рахунку дитині у родині) виповнилося

чотири роки, народився ще брат – Фатхі, а мати раптово померла. Важко перенісши втрату, батько відправив двох малят в Єрусалим до їхнього дядька (брата дружини) Салиму Абу Сауду.

Родина, в якій виховувався майбутній палестинський лідер, була тісно пов'язана з націоналістичними колами. У будинок Салима Абу Сауда частенько навідувалися видатні діячі мусульманської громади та вели політичні бесіди. Ясір Арафат часто згадує ту ніч, коли в будинок увірвалися англійські солдати й почали бити всіх підряд.

Через шість років батько, одружився вдруге, а потім і втретє, викликав братів до себе у Каїр. Під час Другої світової війни столиця Єгипту нагадувала вируючий казан, в якому кипіли політичні пристрасті, зіштовхувалися різні світогляди й погляди. У ті роки основними тенденціями, що вплинули на життєву позицію Я. Арафата, були арабський патріотизм і націоналізм.

Ці два фактори позначилися на впевненості майбутнього палестинського лідера у тому, що найважливіша запорука успіху на політичному, та й будь-якому іншому поприщі – відповідна освіта. Коли прийшов час, Я. Арафат звернувся із заявою в Техаський університет на інженерний факультет, але державний департамент США відмовив йому у візі.

У квітні 1948 р. єврейські терористи із групи Іргун Цваї Леумі («ЕЦЕЛЬ») вчинили різанину в арабському селі Деір Яссін. Жертвами стали більше 100 чоловік. Ясір Арафат, який в той час навчався у Каїрському університеті, пішов зі збройною групою (близько 50 чоловік) мстити євреям за вбитих. Група до мети не дійшла – її роззброїли єгиптяни.

Після жорстокої поразки у тій війні він ненадовго перебирається в Сектор Гази, який був у руках Єгипту. В 1950 р. повертається у Каїр, щоб продовжити навчання на інженерному факультеті. Тут зустрічає своїх майбутніх соратників по боротьбі, разом із ними бере участь в операціях проти англійців.

За свідченням однокашників, Я. Арафат дуже болісно сприйняв поразку арабів у війні з Ізраїлем. У студентських суперечках він називав помилкою відмову арабських країн від розподілу Палестини відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Зважаючи на все, саме тоді в нього зародилася думка про те, що палестинці повинні самі подбати про свою долю, а не чекати, коли за них це зроблять «брати араби».

В 1952 р. Я. Арафат, створює Союз палестинських студентів у Єгипті й обирається його головою. Судячи з того, що його навчання тривало вісім років (замість трьох), можна із упевненістю сказати, що на першому плані були справи союзу. Енергійний, вольовий і витривалий, він не тільки брав участь у політичних дискусіях, але й активно займався військовою справою. Згодом він навіть одержав диплом офіцера – у цьому допомогло рішення батьків про реєстрацію його народження в Єгипті. А в 1956 р., коли англо-франко-ізраїльські сили рвалися до націоналізованого Г. А. Насером Суецькому каналу, лейтенант Я. Арафат уже командував загonom підричників у складі палестинських формувань [8, С. 134] .

Залишившись у Каїрі, Арафат продовжував бойові заняття з Братами мусульманами. Користуючись підтримкою фундаменталістів, він отримував усе більший авторитет у студентській організації. Активність палестинців не подобалася єгипетському президентові Г. А. Насеру. Закінчивши університет, Ясір Арафат виїхав працювати в більш сприятливий Кувейт. Там у 1956 р. він став на чолі створеної ним терористичної організації Ель-Фатх («Відкриваючі ворота слави»). Мета – звільнення Палестини шляхом збройної боротьби.

Перші акції Фатха були спрямовані проти водних об'єктів Ізраїлю (який має лише одне стабільне джерело прісної води – озеро Кінерет). Першим успіхом стало мінування кінеретського акведука – бомба, що розірвалася, вбила сімох ізраїльтян. До 1966 р. атаки перемкнулися на кібуци (єврейські сільськогосподарські поселення). В 1967 р. Сирія, Йорданія і Єгипет знову напали на Ізраїль (Шестиденна війна) [5, С. 10] . У результаті перемоги в цій війні Ізраїль захопив Голанські висоти, Західний берег, Газу й Сінай. На цих територіях на той час перебувало біля мільйона арабів. Я. Арафат намагався влаштуватися з близько 500 прихильниками на Західному березі, але був змушений зникнути в Йорданії, звідки продовжував терористичні вилазки.

Більшість терактів, організованих Ясіром Арафатом, були спрямовані проти мирного населення – цієї тактики він дотримувався протягом всієї своєї діяльності.

18 березня 1968 р. біля Ейлата на міні, встановленої Фатхом, підірвався автобус із дітьми.

Дві дитини вбиті, 27 поранені. У відповідь ізраїльтяни атакували базу Фатха на території Йорданії. За підтримкою армії Йорданії атака була відбита. Подія була представлена як більша перемога, і фотографії героя Я. Арафата прикрасили газети світу. Фатх набув авторитет – в нього вливалися нові сили. Терор проти мирного населення посилювався – в Єрусалимі вибухали начинені вибухівкою автомобілі, забираючи десятки життів і породжуючи настільки необхідний Ясіру Арафату шум у пресі.

До кінця 1960-х рр. Фатх став найпотужнішим палестинським угрупованням. ОВП на той час уже існувала (утворена в 1964 р.). Її метою також проголошене знищення Держави Ізраїль. У 1968 р. Арафат очолив ОВП, не залишаючи й Фатх, що влився в ОВП. Під його керівництвом ОВП провела близько 2000 атак проти ізраїльтян. До початку 1970-х рр. ОВП стала господарювати на території Йорданії, перетворивши її у плацдарм для терактів. На територію хашимітського королівства регулярно прибували пасажирські літаки європейських авіакомпаній (найбільш драматичний епізод закінчився вибухом викраденого літака та загибеллю пасажирів). Королеві Хусейну це природно, не подобалося, але ОВП була готова скинути короля, опираючись на підтримку сусідніх арабських країн, готових прибрати Йорданію до рук за допомогою Ясіра Арафата. В «чорному вересні» 1970 р. король Хусейн роздав загони бойовиків Я. Арафата танковим ударом і вигнав ОВП з території Йорданії – у боях було знищено 5000 бойовиків. На згадку про цю подію знову організована терористична група, що ввійшла до складу Фатха назвала себе «Чорний Вересень».

Через два роки назва ця стала відомо всьому світу. В 1972 р. на Олімпійських іграх у Мюнхені група «Чорний Вересень» розстріляла 11 ізраїльських спортсменів, захоплених як заручників.

Вигнана з Йорданії ОВП влаштувалася в Південному Лівані. 11 квітня 1974 р. під час атаки на місто Киріят Шмона на півночі Ізраїлю від рук терористів загинули 18 ізраїльтян – з них 8 дітей. У травні того ж року в північному містечку Маалот терористи ОВП захопили школу, в якій перебували біля ста дітей. 16 дітей були вбиті, ще 68 одержали поранення.

Не буде зайвим помітити, що за два роки до цього Арафат вперше з'явився перед Генеральною асамблеєю ООН як представник палестинського народу.

У жовтні 1974 р. ОВП на чолі з Я. Арафатом була визнана арабськими лідерами законним виразником інтересів палестинського народу. Ясір Арафат заявив, що Палестинська держава може бути створена на території Західного Берега й Гази. Більш радикальні члени ОВП назвали його зрадником і покинули організацію (формулювання ніби визнавало можливість існування двох держав, тоді як згідно «класичному» рішення Ізраїль повинен був бути стертий з лиця Землі). Втім, від ідеї знищення Ізраїлю Я. Арафат не відступався до початку 1990-х рр.

У середині 1970-х рр. на Західний Берег прийшли єврейські поселенці. ОВП розпочали вбивати тих арабів, які продавали їй землю.

У 1980-х рр. ОВП змінилася – упор був перенесений на організацію «війни каменів» – інтифади в Секторі Газа (особливо витончена тактика – вчити хлопчиків кидати великими каменями в озброєних солдатів). Інтифада справді нанесла Ізраїлю набагато більший збиток ніж усі попередні роки відкритого військового протистояння і терактів. Підставивши палестинських дітей під кулі (навіть пластикові кулі вбивають і калічать, а бетонні блоки падаючи зверху на патрульний джип теж вбивають), Я. Арафат викликав розкол усередині Ізраїлю. До війни з голодними дітьми армія дійсно виявилася не готова. Зрештою Ізраїль пішов на поступки своєму заклятому ворогові: закулісні переговори з ОВП велися ізраїльтянами з кінця 1980-х рр. Президент Ізраїлю Езер Вейцман був навіть відправлений у відставку з коаліційного уряду, коли поширилися чутки про його зустріч із Ясіром Арафатом в Амстердамі у 1989-му р.

Але і Я. Арафат на той час уже був не самим лютим ворогом Ізраїлю. У порівнянні з фундаменталістами (Хамас, Хізбалла, Ісламський Джихад) «світський» Я. Арафат виглядав в очах ізраїльтян краще. До того ж у 1988 р. він заявив ООН, що за певних умов ОВП могла б визнати Ізраїль і скасувати смертний вирок цій державі.

Це відбулося у 1993 р. В Осло І. Рабин та Я. Арафат підписали договір, за яким палестинці одержали автономію, що охопила Сектор Газа й район Єрихона на Західному березі ріки Йордан. У 1994 р. Я. Арафату дали Нобелівську премію миру (разом із І. Рабином). Все це

не перешкодило йому продовжувати робити войовничі заяви і закривати очі на триваючий анти-ізраїльський терор, що направлявся з території автономії.

«Я ще раз повторюю: Ізраїль буде залишатися принциповим ворогом палестинців не тільки зараз, але й у майбутньому» .

«ОВП направляє всі зусилля щоб психологічно розколоти Ізраїль на два табори. За п'ять років ми будемо мати 6-7 мільйонів арабів на Західному Березі й у Єрусалимі ... Потім ми знищимо Ізраїль і встановимо чисто палестинську державу. Психологічною війною та демографічним вибухом ми зробимо життя євреїв нестерпним. Вони не захочуть жити з нами, арабами. Нам вони не потрібні ... Нам потрібна ваша допомога в боротьбі за об'єднану Палестину, арабську й мусульманську» [7, С. 3].

У 1996 р. Я. Арафат був обраний президентом Палестини (ще автономії).

Але, мабуть, переломним роком для ОВП і, природно, Ясіра Арафата став 1974 р. Тоді була прийнята нова політична програма, що закликала боротися за створення палестинської держави «не замість, а поряд з Ізраїлем», тобто на окупованій території Західного берега р. Йордан й у Секторі Газа. Я. Арафат виступив на Генеральній Асамблеї ООН, після цього ОВП визнали більше ста держав, а її лідер став центральною фігурою на близькосхідній політичній арені.

Але попереду Ясіра Арафата очікували серйозні випробування. Найсуворіше – вторгнення Ізраїлю у червні 1982 р. в Ліван, де дислокувалася штаб-квартира ОВП.

Перебуваючи в обложеної ліванській столиці, лідер ОВП ні на хвилину не втрачав присутності духу, впевненості. Він не боявся, вміло керував палестинцями. І йшов із Бейрута зі своїми бійцями організовано, зі зброєю в руках і національними прапорами. Що б не говорили його опоненти, але рішення Ясіра Арафата покинути оточене ізраїльтянами місто було єдино вірним – він зберіг людей для майбутньої боротьби.

Не були для нього безхмарними й роки в наступний бейрутський період, хоча у квітні 1987 р. Я. Арафат переобирається головою Виконкому ОВП. Через два роки – президентом держави Палестина, проголошеної в ніч на 15 листопада 1988 р. І, нарешті, 4 травня 1994 р. він підписує в Каїрі угоду з Ізраїлем про введення автономії на частині окупованих територій – у Секторі Газа й в районі Єрихона, що відкрило щільно закриті двері до миру на Близькому Сході.

Що ж допомагало палестинцеві №1 зберігати своє лідерство?

Відповідь, мабуть, полягає в якостях, що роблять його не тільки особистістю, але і вождем. Якщо про багатьох політичних діячів можна сказати, що вони «віддані національній ідеї», то в Ясіра Арафата ця відданість супергіпертрофована. Вона виражається не тільки у тому, що він присвятив їй все своє життя, але й в його дивній поінформованості, у глибокому розумінні того, що відбувалося на Близькому Сході. Щоб постійно бути в курсі подій, він створив спеціальні групи, які 24 години на добу постачали його інформацією про стан справ на місцях.

У всіх своїх контактах Я. Арафат намагався створити атмосферу сердечності й довіри. При цьому щораз з'ясувалося, що він знає якщо не батька, то діда або сусіда свого співрозмовника. Серед палестинців ця система надійно працює.

Він був прямою і чарівною людиною, повним зачарування, наполовину – вдаваного, наполовину – природного.

Соратники Ясіра Арафата підтверджують, що в нього не було власного будинку, майна, хоча він контролював фінанси ФАТХ й ОВП. Його одяг – це два-три комплекти напіввійськової форми та незмінна картата «куфія». Всі одержувані ним подарунки він, не розкриваючи, віддавав своїм співробітникам.

Їжа його також не цікавила. На роботі їв те, що готували його помічники. Курячий бульйон, рис, сендвічі, овочі, а на десерт – халва й чай. Причому він любив запрошувати на ці трапези тих, хто в цей момент перебував в приймальні. Він не палив, не вживав спиртного.

Такий спосіб життя – це свого роду ключ до влади над людьми. Я. Арафат уміло користувався тим, що його сподвижники не хочуть відмовлятися від життєвих благ і задоволень. Не виключено, що він навіть заохочував або робив вигляд, що не зауважує «витівок» свого оточення.

Ясір Арафат не займався спортом, якщо не вважати кількох вправ зранку. Не читав книг, не слухав музики, не відвідував театри або музеї. Лише в поїздках, перебуваючи у своєму літаку, дивився мультфільми. Його улюбленим мультфільмом був «Том і Джері», оскільки миша завжди виявлялася переможницею.

Ясір Арафат майстер символіки. Не будучи особливо схожим на солдата, він вибрав для свого повсякденного костюма матеріал військового кольору «хакі» й постійно носив на поясі кобуру. Картатий платок-куфія виділяв його в юрбі, що, може бути, небезпечно для людини, яка жила у настільки складних умовах, але корисно, коли мова йде про утвердження іміджу. Головний убір не мав особливого значення, поки Я. Арафат не почав носити його так, як носили в підмандатній Палестині. Незабаром цей головний убір став емблемою палестинської приналежності.

Ставши президентом Палестинської автономії, Ясір Арафат продовжував використовувати улюблені методи. Так у ФАТХ виникло ще одне воєнізоване крило – «Бригади мучеників аль-акси», нібито невідконтрольне політичному керівництву.

У середині 1996 р., після численних терористичних актів із використанням смертників, у результаті яких загинули десятки ізраїльтян, і відповідних ударів ізраїльської армії, що призвели до загибелі сотень палестинців, прем'єр-міністром Ізраїлю замість соціаліста Шимона Переса був обраний Біньямін Нетаньяху із правої партії «Лікуд».

Безперестанні теракти й відповідні репресії привели до росту ворожості в палестинсько-ізраїльських відносинах. Біньямін Нетаньяху активно протидіяв створенню палестинської державності на основі домовленостей, досягнутих у 1993 р. Президент США Білл Клінтон, намагаючись налагодити стосунки між двома лідерами, організував їхню зустріч 23 жовтня 1998 р., на якій був прийнятий меморандум, де були викладені кроки обох сторін по втіленню в життя домовленостей. Це, однак, не привело до значного прогресу у відносинах ворогуючих сторін.

Після зміни ізраїльського кабінету переговори продовжилися на саміті 2000 р. в Кемп-Девіді зі спадкоємцем Беньяміна Нетаньяху – Ехудом Бараком (Ізраїльська партія праці). Ехуд Барак запропонував Ясіру Арафату створити палестинську державу в Секторі Газа й на частині території Західного берега Йордану, причому столицею цієї держави пропонувалося зробити Східний Єрусалим. Остання пропозиція Е. Барака означала б анексію Ізраїлем 10% території Західного берега Йордану (в основному це територія існуючих єврейських поселень) в обмін на набагато меншу територію у пустелі Негев. За словами багатьох палестинців, прийняття такої пропозиції означало б перетворення палестинської держави в подобу бантустанів – розрізнені шматочки землі, розділені ізраїльськими шосейними дорогами, контрольно-пропускними пунктами і єврейськими поселеннями. Крім того, відповідно до ізраїльської пропозиції, Ізраїль контролював би водні ресурси, кордони та митницю палестинської держави, а також ще 10% формально палестинської території (в основному вздовж йорданської границі). Запропоновано було також дозволити повернення на батьківщину для обмеженого числа палестинських біженців, а іншим – виплатити компенсацію.

Я. Арафат відкинув пропозицію Ехуда Барака й восени 2000 р. оголосив про початок другої інтифади – так званої «інтифади аль-акси». До цього часу стало ясно, що інфраструктура автономії не створюється, міжнародна фінансова допомога розкрадається, робочі місця для палестинців як і раніше перебувають винятково в Ізраїлі, так що Ясіру Арафату терміново знадобилося чергове «народне повстання», на яке можна було багато чого списати. Приводом для початку повстання послужило відвідування Аріелем Шароном Храмової гори. На кожен новий вибух ізраїльтяни відповідали каральними операціями, а через якийсь час приступили до будівництва багатокілометрової стіни, покликаної відокремити арабські території Палестини від Ізраїлю.

З початком другої інтифади дружина Я. Арафата переїхала разом з дочкою й матір'ю в Париж. Сам же Аріель Шарон став новим прем'єр-міністром Ізраїлю.

У грудні 2001 р. за його вказівкою резиденція Ясіра Арафата «Муката» в Рамалі була заблокована ізраїльськими військами. Ізраїльський уряд Шарона припинив усі політичні зносини з Ясіром Арафатом, і останні три роки свого життя він був фактично бранцем Ізраїлю. В принципі він міг у будь-який момент виїхати із країни – але повернутися йому б уже не

дозволили.

10 грудня 2001 р. до дипломатичного бойкоту приєдналися Євросоюз, Єгипет, Йорданія, Саудівська Аравія. Причиною стало опублікування американських матеріалів про контрабанду іранської зброї в Палестину через Суецький канал і підкупі співробітників єгипетської митниці.

Кабінет Аріеля Шарона домігся повної ізоляції Ясіра Арафата, негайно піддаючи обструкції будь-яких політиків, замічених у контактах із палестинським лідером. Періодично обговорювалося питання про його депортацію в яку-небудь арабську країну, але пропозицій від самих арабів не надходило, а насильницькій висилці стала проти американська адміністрація.

28 жовтня 2004 р. було оголошено про серйозну хворобу Ясіра Арафата; наступного дня Ізраїль дав дозвіл на його вивіз за кордон, і 29 жовтня Ясір Арафат був поміщений в паризький військовий госпіталь із підозрою на отруєння або рак. Стан Я. Арафата погіршувалося з кожною годиною. Незабаром стало відомо, що він упав у кому й життя його підтримується лише завдяки апаратам життєзабезпечення. Навколо вмираючого лідера розгорнулася псевдополітична боротьба між його соратниками та молодією дружиною – насправді, це була боротьба за мільярди доларів, які Ясір Арафат нібито контролював.

Раннім ранком 11 листопада Ясіра Арафата не стало. За неофіційною інформацією, отриманою журналістами від лікарів госпіталю, основною причиною його смерті став цироз печінки, викликаний тяжкими умовами життя і відсутністю кваліфікованої медичної допомоги.

У той же день тіло перевезли в Каїрський аеропорт, де з ним змогли попрощатися запрошені представники з різних країн. Потім труна була доставлена на єгипетських вертольотах у Рамалу. Тим часом ізраїльтяни розпочали найсуворіші заходи безпеки, щоб не допустити переростання похорону в збройні зіткнення.

У Рамалі, де Я. Арафат провів останні роки життя, його дозволяють поховати в мавзолеї, що буде зведений поруч із резиденцією «Муката». Комплекс будинків резиденції перетворять у музей, поруч спорудять нову мечеть на згадку про святого мученика, що впав за віру.

Багато арабських лідерів (у їхньому числі король Йорданії Хусейн і президент Сирії Хафез Асад) не раз обвинувачували Арафата в обмані й зрадництві, попереджали, що на нього «не можна покладатися». Подібні обвинувачення проти лідера ОВП звучали і в Ізраїлі.

Справа у тому, що він зробив ряд заяв, що суперечили підписаному в Каїрі ізраїльсько-палестинському договору. Виступаючи перед мусульманами у мечеті Йоганнесбурга, він закликав до «джихаду» («священної війни») за звільнення Єрусалима. При цьому завірив слухачів, що угода, яку він уклав з Ізраїлем, подібна до договору пророка Мухаммеда із плем'ям курейшитів. І дав зрозуміти, що якщо пророк через два роки порушив договір, то й він, Ясір Арафат, здатний піти на такий же крок.

Важко сказати, з якою метою лідер ОВП зробив ці заяви й тим самим стурбував ізраїльську громадськість. Допускаю, що він, пішовши на занадто більші поступки Ізраїлю, хотів у такий спосіб догодити мусульманам і заспокоїти палестинців. Тому його слова можна вважати тактичним ходом.

За всі ці роки вбити Я. Арафата намагалися частіше, ніж будь-якого іншого політичного діяча. Причому в першу чергу ізраїльські спецслужби. Так, наприклад, коли у 1982 р. палестинці залишали Бейрут, ізраїльські снайпери тримали в перехресті прицілу знамениту картату «куфію». Але були змушені коритися наказу «Арафата не торкати!».

Пізніше, в 1985 р., вони могли поховати його під руїнами під час нальоту ізраїльської авіації на Туніс, у результаті якого загинули 73 чоловік. Але лідер ОВП у той день не працював, як звичайно, допізна.

Потім же керівники Ізраїлю хотіли, щоб він залишався живим, тому що для них він, і тільки він, – був гарантом мирного співіснування. Але зате вбити Ясіра Арафата захотіли вже палестинські екстремісти, які розраховували разом із ним поховати й мирний процес. От чому він не ночував в одному місці два рази підряд, постійно міняв маршрути пересування.

Таким чином, Ясіром Арафатом як тоді, так і сьогодні багато хто залишається не задоволеним. Мешканці автономії жили в нестатках. Екстремістська організація ХАМАС і рух «Ісламський джихад», прихильників якого, за його наказом, кинули у в'язниці – спровокували криваві сутички з палестинською поліцією. І, нарешті, ізраїльтяни, які вважали, що його дії в боротьбі з терором малоефективні.

Політична біографія Ясіра Арафата – історія постійних конфліктів (часом, як ми бачили, кривавих) то з одним, то з іншим братнім арабським народом. І не помітно, що це сильно його бентежило. Швидше за все, він навіть не звертав уваги на нападки сусідів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Выступление Арафата перед арабскими дипломатами. – Стокгольм, Январь 1996. – 15 с.
2. Израиль построит для палестинцев забор // Политика. – 2002. – №1. – С. 9 – 11.
3. Ислам в странах Ближнего и Среднего Востока. – М., 1982. – 345 с.
4. Концельман Г. Ясир Арафат: от террориста к человеку мира / Г. Концельман – Ростов-на-Дону, 1997. – 123 с.
5. Орен М. Причины начала Шестидневной войны, или сага о том, как рухнули все попытки Израиля добиться международных гарантий своей безопасности в июне 1967 года / М.Орен // Еврейские новости. – №20 (44). – 4 июня 2003. – С. 10 – 11.
6. Полисар Д. Ясир Арафат и формирование полицейского государства / Д. Полисар // Еврейские новости. – №22. – 22 декаб. 2002. – С. 8 – 9.
7. Речь Я. Арафата в Секторе Газов. – М., 1995. – 17 с.
8. Смирнов А. И. Арабо-израильские войны. — М.: Вече, 2003. — 384 с.

Кавецька Г.

Науковий керівник – доц. Ігнатенко Н. В.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПИСЕМНИХ ДЖЕРЕЛ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

У статті аналізуються методи та прийоми використання писемних джерел на уроках історії, висвітлюються окремі етапи роботи учнів з документами, виділяються основні результати вивчення та дослідження учнями документів та історичних джерел на уроках історії України.

У сучасних умовах, коли відбувається процес розширення інформації й з'являються різні погляди в оцінці минулого, у викладанні історії деякі проблеми. Величезний обсяг матеріалу, переобтяження дітей інформацією, незрозумілість історичних концепцій.

Усе це призводить до того, що учні втрачають інтерес до вивчення історії.

Саме активізація роботи з історичними джерелами на уроках історії перебуває в центрі уваги праць низки дослідників – К. Баханова[9], В.Власова[1], Л. Задорожної[3], Т. Ковбасюк[10], В. Мисана[5], О.Пометун[6] та ін. Сьогодні навчальний потенціал історичних джерел привертає увагу методистів і педагогів, які розробляють проблеми викладання історії в школі. Так, В. Власов досліджує формування кількох просторово-часових ареалів, у межах яких було створено оригінальні методики використання писемних джерел у навчанні історії. К. Баханов і Л. Задорожна у своїх працях обґрунтовують тезу про те, що високі результати у роботі з джерелом можна досягти виключно в умовах дослідницької діяльності учнів. В.Власов, відносячи вміння працювати з історичним джерелом до вмінь високого рівня, стверджує, що самостійна творчо-пошукова робота з документом приносить очікувані результати тільки за умови її систематичності, коли поступово розширюються межі самостійності учнів в оволодінні ними вміннями й навичками творчої навчальної дослідницької роботи.

Дослідник зазначає, що в сучасній школі робота з історичним джерелом можлива лише в поєднанні з підручником, а також обґрунтовує вимоги до фрагментів джерел, що мають бути вміщені в ньому. Такі фрагменти повинні містити інформацію, на основі якої учень може визначити час (історичний період) написання документа, а також автора й ним соціальну групу суспільства. Більший розвивальний і пізнавальний ефект В. Власов залишає за багаторакурсним джерелом [1].

В. Мисан указує на те, що писемні (текстові) джерела є основою для організації учнівського дослідження на уроках історії. Під учнівським дослідженням історичного джерела дослідник має на увазі самостійну роботу школярів з вивчення документа відповідно до певного алгоритму й за допомоги вчителя [5].

О. Пометун і Г. Фрейман звертають увагу на те, що сучасні вимоги ставлять на порядок денний формування в учнів уміння сприймати й аналізувати інформацію з різноманітних джерел, класифікувати її за ступенем значущості, порівнювати різні джерела, розрізняти в